

**Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție**

DECIZIE

05 februarie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Constantin Gurschi,

Judecători – Liliana Catan și Ion Arhiliuc examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de Prim-adjunct al Procurorului General, Andrei Pîntea, împotriva încheierii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 12 martie 2013,

Termenul de examinare a cauzei:

- *instanța de recurs: 07 noiembrie 2013- 05 februarie 2014;*

C O N S T A T Ă :

1. Prin ordonanța Prim-adjunct al Procurorului General, Andrei Pîntea, din 08 februarie 2013, a fost admisă cererea avocatului Snejana Roșca depusă în interesul învinuiților Iulian și Mihail Cojuhari, retrasă cauza penală pornită la 03 octombrie 2012 de către Comisariatul de poliție Rîșcani, mun. Chișinău, în baza art. 361 alin. (1) Cod penal, în temeiul rezonabil privind falsificarea procesului-verbal al adunării generale a asociaților a SRL „Lundas-Trans” și transmiterea acesteia Comisariatului de poliție Botanica, mun. Chișinău, pentru efectuarea în continuare a urmăririi penale.

2. Împotriva ordonanței nominalizate a depus plîngere partea vătămată Ala Mahalova, solicitînd declararea nulă a ordonanței contestate, motivînd că la acel moment avocatul Snejana Roșca era inculpată pe o cauză penală de trafic de influență, care este judecată la Curtea de Apel Chișinău și potrivit acuzației, s-a stabilit că aceasta ar fi avut influență față de unii reprezentanți ai Procuraturii și Judecătoriei din sectorul Botanica, mun. Chișinău.

3. Prin ordonanța Prim-adjunct al Procurorului General, Andrei Pîntea, din 25 februarie 2013, s-a dispus retragerea cauzei penale de la Comisariatul de poliție Botanica, mun. Chișinău și transmiterea acesteia la Comisariatul de poliție Centru, mun. Chișinău, pentru efectuarea în continuare a urmăririi penale.

4. Partea vătămată Ala Mahalova, în temeiul art. 313 Cod de procedură penală, la 18 februarie 2013, s-a adresat judecătorului de instrucție cu plîngere, prin care a solicitat anularea ordonanței Prim-adjunct al Procurorului General, Andrei Pîntea, din 08 februarie 2013, privind retragerea cauzei penale de la Comisariatul de poliție

Rîșcani, mun. Chișinău și transmiterea acesteia la Comisariatul de poliție Botanică, mun. Chișinău, pentru efectuarea în continuare a urmăririi penale, invocând:

- * Lipsa suportului factual invocat în ordonanța contestată, or constatările reținute de către procuror contravin circumstanțelor factice existente;

- * Necoresponderea situației referitor la faptul, că actele contabile primare ale SRL "Lundas Trans" sunt distruse ;

- * Lipsa reflectării în ordonanță a demersurilor și cererilor apărării, data și motivul refuzului în satisfacerea acestor cereri;

- * Constatările realizate de către Prim-adjunctul procurorului General nu reprezintă decât o Ordonanță „deghizată” de începere a urmăririi penale, or nu face altceva decât să schimbe statutul Alei Mahalova din parte vătămată în persoană bănuită de comiterea delapidărilor în complicitate cu Ghorghiță Roman și unul din administratorii fiduciar ai SRL „Lundas Trans”.

Totodată, în ședința de judecată a solicitat și anularea ordonanței din 25 februarie 2013 de retragere a cauzei penale nr. 201298212 de la organul de urmărire penală CPs Botanică MUN. Chișinău și transmiterea Organului de urmărire penală CPs Centru pentru efectuarea în continuare a urmăririi penale, deoarece organul de urmărire penală nu a efectuat nici o acțiune procesuală și nu a întreprins măsurile necesare pentru identificarea persoanelor implicate în cazul dat.

5. Prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 12 martie 2013, plîngerea a fost admisă parțial și declarate nule ordonanțele din 08 martie 2013 și respectiv din 25 februarie 2013 și dispusă obligarea procurorului să lichideze încălcările menționate.

5.1. Judecătorul de instrucție și-a argumentat soluția prin aceea, că la baza emiterii ordonanței din 08 februarie 2013, a fost plîngerea avocatului Snejana Roșca, care a intervenit în proces la 29 ianuarie 2013, conform mandatului anexat la cauza penală, însă pînă la emiterea ordonanței aceasta nu a participat la nici o acțiune de urmărire penală și nu a depus în adresa grupului de urmărire penală nici un demers referitor la efectuarea unor acțiuni ilegale a acestuia.

Astfel, în opinia instanței de judecată, ordonanța din 08 februarie 2013 nu conține careva motive ce ar da temei de a presupune că urmărirea penală poate fi desfășurată mai operativ și mai complet de către un alt organ de urmărire penală, decât de competența căruia ține examinarea cauzei penale și anume Comisariatul de poliție Rîșcani, mun. Chișinău, iar prin admiterea cererii, au fost încălcate prevederile art. 257 alin. (1) Cod de procedură penală, care în mod expres arată că urmărirea penală se efectuează în sectorul unde a fost săvîrșită infracțiunea sau, la decizia procurorului, în sectorul unde a fost descoperită infracțiunea ori unde se află bănuitul, învinuitul sau majoritatea martorilor.

Totodată, instanța de judecată a menționat că, la emiterea ordonanței contestate nu au fost verificate împuternicirile avocatului Snejana Roșca, cât și veridicitatea ordinului Ministrului Justiției nr. 336 din 18 iulie 2012, cu privire la retragerea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat, la fel, și prin ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General, Andrei Pîntea, din 25 februarie 2013, s-a făcut trimitere la actele compromițătoare a avocatului Snejana Roșca, care a fost condamnată în baza art. 326 alin. (1) Cod penal, de către Judecătoria Botanică, mun.

Chișinău la 16 iunie 2011, sentință menținută prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, însă la fel, nu a fost motivată ordonanța în partea circumstanțelor transiterii cauzei spre examinare unui alt organ de urmărire penală și anume Comisariatului de poliție Centru, mun. Chișinău.

Astfel, instanța a considerat că ordonanțele contestate sunt afectate de un viciu fundamental, adică la emiterea lor a fost încălcat art. 6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, dreptul la un proces echitabil.

Încheierea menționată a devenit irevocabilă la data pronunțării.

6. Încheierea nominalizată este atacată la 10.07.2013 cu recurs în anulare de către Prim-adjunctul Procurorului General Andrei Pîntea, care solicită casarea acesteia, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care să fi respinsă plîngerea părții vătămate ca inadmisibilă.

6.1 În motivarea recursului, recurentul a invocat că încheierea este contrară legii, conține grave erori de drept, fiind afectată de un viciu fundamental, deoarece la examinarea cauzei instanța de judecată a încălcat cerințele Codului de procedură penală privind efectuarea controlului judiciar al procedurii prejudiciare, ignorînd recomandările Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 04 iulie 2005 „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, prin urmare adoptîndu-se o încheiere ilegală, fiind afectate grav drepturile persoanelor interesate, formîndu-se un precedent periculos, contrar practicii stabilite pe parcursul ultimilor ani, astfel constatîndu-se importanța majoră a recursului pentru uniformizarea practicii judiciare, neadmiterea interpretării eronate a legii în detrimentul intereselor justiției.

6.2. La fel, recurentul invocă și practica relevantă judecătorească deja statuată la acest compartiment, menționînd, că chiar și de către același judecător de instrucție, a fost dată o apreciere diferită asupra aceleiași probleme de drept, stabilindu-se inadmisibilitatea contestațiilor asupra deciziilor procurorului superior cu privire la competența în cadrul urmăririi penale.

6.3. În aspect procedural, recurentul invocă că, potrivit prevederilor art.453 alin.(1) Cod procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate la art.401 alin.(1) pct.2) și 3), precum și, în numele acestor persoane, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare *împotriva hotărîrii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.*

7. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului în anulare în baza materialelor din dosar, Colegiul penal în unanimitate decide inadmisibilitatea acestuia, din următoarele considerente.

La 27 octombrie 2012 a intrat în vigoare Legea nr. 66 din 05 aprilie 2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală.

Conform art. I pct. 144) din lege, prevederile expuse în alin. (2) și (3) din art. 452 Cod de procedură penală, s-au abrogat.

Alin. (3) art. 452 Cod de procedură penală, pînă la abrogare, stipula că *persoanele menționate la art. 313 alin. (1) Cod de procedură penală, precum și Procurorul General și adjuncții acestuia, pot declara recurs în anulare împotriva încheierii irevocabile a judecătorului de instrucție cu privire la pornirea urmăririi*

penale, scoaterea persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale în cazurile prevăzute la art. 453 Cod de procedură penală.

Prezentul recurs este depus la 10 iulie 2013, după intrarea în vigoare a Legii nr. 66 din 05 aprilie 2012, or la desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească, prevederi stipulate în art. 3 Cod de procedură penală, astfel legea procesual penală nu are efect ultraactiv.

Potrivit art. 313 alin. (6) Cod de procedură penală, *încheierile judecătorului de instrucție, adoptate pe marginea examinării plîngerilor asupra ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale cu reluarea urmăririi penale sînt hotărîri irevocabile.*

7.1. Autorul recursului, argumentându-și poziția procesuală, s-a axat pe prevederile alin. (1) al art. 452 CPP, normă care oferă Procurorului General și adjuncților lui, dreptul de declarare a recursului în anulare, însă această normă se referă doar la hotărîrile judecătorești irevocabile, care pot fi atacate pe căi ordinare de atac, deci cu apel și recurs împotriva hotărîrilor care au parcurs deja aceste căi de atac.

7.2 Încheierea judecătorului de instrucție, adoptată în speță nu cade sub incidența hotărîrilor irevocabile prevăzute de alin. (1) al art. 452 Cod de procedură penală deoarece nu a parcurs calea apelului și a recursului, or potrivit prevederii alin. (6) art. 313 Cod de procedură penală, nici nu putea să le parcurgă, pe motiv, că legea nu prevede posibilitatea atacării încheierilor adoptate în ordinea art. 313 Cod de procedură penală.

Din contextul celor expuse rezultă, că noțiunea de *“hotărîri judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac”*, nu cuprinde încheierile adoptate de către judecătorul de instrucție, dar se referă la sentințele adoptate de instanțele de judecată care au parcurs căile ordinare de atac, astfel, în acest sens legiuitorul a prevăzut la alin. (2) art. 455 Cod de procedură penală, că cererea de recurs în anulare trebuie să cuprindă:

- denumirea instanței care ***a pronunțat sentința;***
- denumirea instanței care ***a adoptat decizia în apel;***
- denumirea instanței care ***a adoptat decizia în recurs.***

Prin urmare, noile modificări survenite în procedura penală, permit de a conchide că hotărîrile adoptate de judecătorul de instrucție în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, privind pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și *reluarea urmăririi penale*, începînd cu 27 octombrie 2012 nu mai pot fi examinate în ordinea recursului în anulare.

Astfel, este incontestabil faptul, că legiuitorul a exclus din competența Curții Supreme de Justiție examinarea legalității hotărîrilor adoptate de judecătorul de instrucție în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, care devin irevocabile de la pronunțare, limitîndu-se la un singur grad de jurisdicție pentru procedura examinării plîngerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală ce țin de desfășurarea procesului penal.

Este dreptul statului de a stabili prin lege gradele de control al jurisdicției aplicate, CEDO reglementînd în Protocolul nr.7 alin.(1) art.2 dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală, ***doar în cazurile cînd persoana deja este declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal***, aceasta avînd dreptul să ceară

examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară.

În acest context, Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 66 din 05 aprilie 2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, în vigoare la 27 octombrie 2012, a abrogat prevederile expuse în alin. (2) și (3) din art. 452 Cod de procedură penală, ceea ce prezumă excluderea celui de al doilea grad de jurisdicție.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține ca fiind irelevante argumentele recurentului, precum că Curtea Supremă de Justiție are competența procesuală de a examina în fond legalitatea încheierilor judecătorului de instrucție adoptate în baza art.313 CPP pe motiv că:

„ Această interpretare a legii procesual - penale nu o considerăm în spiritul legii, chiar inadmisibilă, necesar a fi revizuită, or, aceasta legiferează „acte de injustiție”, care din culpă sau intenționat sunt comise de către unii judecători de instrucție, fapt care, în final, indubitabil va condiționa eventuale condamnări a Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în principal pe motiv de încălcare a accesului la justiție.

Faptul, că textul legal prevede drept o condiție obligatorie pentru declanșarea căii ordinare de atac recursul în anulare – epuizarea căilor de atac ordinare, se referă doar la cazurile în care aceste căi de atac sunt prevăzute de lege, iar în cazul încheierilor judecătorului de instrucție, devenite irevocabile de la pronunțare, asemenea căi de atac nefiind prevăzute de lege, această condiție nefiind opozabilă.

De fapt, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul deciziilor pronunțate în sensul respingerii ca inadmisibile a recursurilor în anulare declarate împotriva încheierilor judecătorului de instrucție, a realizat o interpretare a prevederilor art.452 CPP, această procedură, potrivit art.43 al Legii privind actele legislative, fiind de competența exclusivă a Parlamentului Republicii Moldova, motiv pentru care considerăm necesar a sensibiliza Curtea.”

7.3. În contextul argumentului invocat de procuror, precum că dacă Curtea Supremă de Justiție va respinge acest recurs în anulare pe motiv că legea nu mai prevede o atare cale de atac și, că în consecință va exista pericolul „...unei eventuale condamnări a Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în principal pe motiv de încălcare a accesului la justiție”, Colegiul penal reține drept exemplu Hotărârea Curții Europene în cauza **Beșliu c. Moldovei** din 09 iulie 2013, or în acest caz similar Curtea Europeană a constatat în unanimitate violarea art. 6 CEDO, notând că reclamanta a avut o hotărâre judecătorească definitivă favorabilă, care a fost anulată în urma admiterii recursului în anulare. Ea a observat că motivul ce a justificat anularea hotărârii din 26 iunie 2009, a fost pretinsa ilegalitate limitată la reevaluarea constatărilor judecătorului de instrucție. Astfel, Curtea a notat că recursul în anulare din speță a fost, de fapt, un **"apel deghizat"**, al cărui scop a fost de a obține o reexaminare a cauzei într-o manieră incompatibilă cu principiul securității juridice.

8. În atare circumstanțe, Colegiul penal conchide, că recursul în anulare declarat de Prim-adjunct al Procurorului General, Andrei Pîntea, împotriva încheierii judecătorului de instrucție a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 12 martie 2013, urmează a fi declarat ca inadmisibil deoarece legea nu mai prevede o atare cale de atac.

9. Pentru aceste motive, în conformitate cu prevederile art. 456 alin. (1) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de Prim-adjunct al Procurorului General, Andrei Pîntea, împotriva încheierii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 12 martie 2013.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată este adoptată și publicată la 05.02.2014.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Liliana Catan

Ion Arhiliuc